

**Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 20 051 063
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника**

**доктору мистецтвознавства, професору
Карась Ганні Василівні,
(76018, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 57)**

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата мистецтвознавства, доцентки кафедри методики музичного виховання та диригування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Казимирів Христини Тарасівни на дисертаційну роботу Мочернюк Оксани Ігорівни «Ідеологічні патерни в українській хоровій творчості міжвоєнного періоду: концептні вияви естетики суспільної культури», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 034 Культурологія

Рецензована дисертаційна робота спрямована на аналіз патернів, які функціонували у музичній культурі України 20-30 років – історично складного та неоднозначного періоду, неймовірно важливого в історії самопізнання, самоусвідомлення та подальшого становлення вже сучасної України.

Якраз зараз ця тема є особливо актуальною тому, що наша країна проходить новий виток циклічних історичних процесів. Відтак, науковий аналіз патернів, які не тільки побутували, а й часто насаджувалися у культурі того періоду дозволяє мати чіткішу оптику при погляді на сучасні події. Тим паче, що, як зазначає авторка, «...притаманні міжвоєнному періоду ХХ століття патерни продовжують функціонувати у модифікованих формах у сучасному контексті.» (с. 2).

Цілком логічним та доречним видається застосування терміну «патерн» у культурологічному аспекті. В контексті роботи він забезпечує розуміння цього поняття як впорядкованої системи взаємовідносин між її компонентами.

Очевидно, що не випадковим є вибір дослідження на матеріалі саме хорової творчості. Адже, на той час хорове мистецтво стало тим фундаментом,

що став підґрунтям широкого впливу на індивідуальну та суспільну свідомість по всій території, яка зазначена у дослідженні.

Дуже важливим у підході дослідниці є те, що вона аналізує обіг патернів у двох ареалах побутування української культури міжвоєнного періоду, котрі різнились між собою. Це дозволяє проводити порівняння та розуміти різницю їх функціонування у різних суспільно-політичних умовах.

Структура роботи логічна та впорядкована. У кожному із розділів послідовно та повною мірою розкривається хід дослідження.

У першому розділі дослідниця глибоко занурюється в аналіз терміну «патерн», його історичний контекст, варіанти значення, інтерпретації, застосування, особливості трактування в гуманітаристиці загалом та в культурологічному полі, зокрема. Істотною є теза авторки про те, що завдяки такому аналізу «відкриваються істотні перспективи систематизації інформаційних потоків вивчення реалій музичної культури, котрі є суголосними до загальних тенденцій історичної гуманітаристики. Значною мірою воно означає переосмислення чи, принаймні, поглиблення усталених поглядів на основі систематизації інформаційних потоків за допомогою чинників і понять, які виявляються на міждисциплінарному рівні.» (с. 83)

Про те, яким чином у творчості композиторів УРСР міжвоєнного періоду зливаються патерни з ідеологією, йдеться у другому розділі дослідження. Тут виявляється масштабність перетворень, які прийшли на зміну типовій до того часу картині української хорової палітри. Значущим є висновок дисертантки про те, що в цей період ідеологічний та агітаційний компонент підпорядковує собі художні та жанрові засоби хорової музики заради якнайширшого впливу на аудиторію (с. 129).

Третій розділ роботи присвячений дослідженню хорової творчості композиторів західних земель. Для цього ареалу характерною рисою творчості композиторів є «обстоювання національної ідеї у всіх можливих формах...». Дуже цікавою в контексті сьогодення є теза про те, що «функціональна і розвиваюча сутність *національного* як культурного патерну ще більш сприяла подальшій диференціації у системі образно-тематичних рівнів таких глибоко-

вкорінених сферах українського мистецтва, як народна пісенність і хоровий спів. Внаслідок об'єктивних обставин вони ще більше посилили свою монолітність: фактор рідної мови і походження неначе сам по собі ідеологізував їх статус навіть поза тематичними групами. І водночас, як і в іншій частині України, репертуар побутового, аматорського і професійного гуртового чи хорового співу використовувався як ідеологічно значущий агітаційний інструментарій» (с. 131)

Вона наводить на думку про те, що площина масового мистецтва має сильний вплив на індивідуальну свідомість. Ще уважніше варто ставитися до репертуарного складу зокрема популярного масового виконавства, адже його вплив може бути застосований як на благо, так і на шкоду. Це ті уроки, які ми мали б винести аналізуючи ще не таке далеке минуле.

Заслуговує уваги також висновок про те, що в горнілі національно-визвольних змагань завдяки близького до природнього середовища побутування з історичного досвіду постав ряд міфологем, притаманних західному ареалу, які зараз мають свій розвиток та стрімке поширення на всю територію України. Невипадково вони всі причетні до патерну національного.

Лаконічні та стрункі висновки підводять підсумки дослідження та акцентують на найбільш суттєвих моментах, котрі знайшли своє висвітлення в роботі.

Підтримуючи і позитивно оцінюючи рецензовану роботу, **все ж висловлю побажання, котрі покликані актуалізувати напрями дослідження:**

1. В аналізі складних явищ зазначеного періоду О.І. Мочернюк припускається оціночних суджень та однозначних тверджень, спираючись на надто вузьке коло авторів-критиків. З чим це пов'язано?
2. В третьому розділі дисертантка аналізує хорову творчість українських композиторів західних земель. Бажано уточнити критерії при виборі опусів саме вибраних митців.

В результаті детального аналізу дисертаційного дослідження текстових запозичень, а також порушення академічної доброчесності не виявлено. Робота характеризується ґрунтовними науковими узагальненнями та містить наукову

новизну. В процесі роботи були виконані всі поставлені завдання та повною мірою досягнута мета дослідження.

Дисертантка опрацювала значний об'єм наукової літератури, музичного матеріалу, історичних джерел. Текст та зміст дисертації, а також перелік публікацій за темою дослідження цілком відповідають вимогам МОН України до кваліфікаційних праць такого рівня.

Отже, можемо впевнено зробити висновок, що дисертація «Ідеологічні патерни в українській хоровій творчості міжвоєнного періоду: концептні вияви естетики суспільної культури» є самостійним, цілісним, завершеним та важливим дослідженням, яке повною мірою відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами), вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами від 21 березня 2022 року № 341). Дисертантка Оксана МОЧЕРНЮК заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії.

Рецензент:

кандидатка мистецтвознавства,
доцентка кафедри методики
музичного виховання та диригування
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Христина КАЗИМИРІВ

« 18 » 10 Орест СМІШКО 20 23 р.